

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/24/2019
Identifikačné číslo spisu: 8114222978
Dátum vydania rozhodnutia: 12.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8114222978.1

UZNESENIE

Najvyšší súd v spore žalobcov 1/ M. J., bývajúceho v S., T. C. Č.. XX, 2/ S.. H. J., bývajúcej v S., T. C. Č.. XX, 3/ Mgr. X.. M. J., bývajúceho v I., I. Č.. XX, zastúpených JUDr. Petrom Frankom, advokátom so sídlom v Košiciach, Popradská č. 82, proti žalovanej Kooperativa poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova č. 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14 C 298/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. augusta 2018 sp. zn. 9 Co 6/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa v konaní domáhali, aby žalovaná bola súdom zaviazaná zaplatiť im náhradu ich nemajetkovej ujmy, a to v prípade žalobcu 1/ vo výške 60 000,- € a v prípade žalobcov 2/ a 3/ vo výške po 45 000,- €. Poukazovali na to, že 17. augusta 2012 došlo pri dopravnej nehode k usmrteniu manželky žalobcu 1/ a matky žalobcov 2/ a 3/. Nehodu zaviniel vodič motorového vozidla Y. U., ktorý bol právoplatným rozsudkom uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a/ Trestného zákona. Jeho protiprávnym konaním došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka, predovšetkým do práva na zdravie, súkromný, rodinný a dôstojný život. V čase dopravnej nehody bolo vozidlo vedené Y. U. poistené u žalovanej, ktorú žalobcovia najskôr vyzvali na mimosúdne odškodnenie, avšak bezúspešne. Ochrany svojich práv sa preto voči nej domáhali v civilnom sporovom konaní.

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. októbra 2016 č.k. 14 C 298/2014-187 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť: žalobcovi 1/ sumu 10 000,- €, žalobkyňi 2/ sumu 7 000,- € a žalobcovi 3/ sumu 8 000,- €. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané skutkové okolnosti dopravnej nehody a tiež jej dôsledky na chránené osobnostné práva žalobcov. Zistil, že medzi žalobcami a obeťou dopravnej nehody existovali sociálne,

morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, prerušením ktorých došlo k takému neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromie a rodinný život, ktorý odôvodňuje priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Vychádzal z toho, že najväčšiu citovú ujmu v dôsledku smrti svojej manželky utrpel žalobca 1/; za primeranú náhradu v jeho prípade považoval sumu 10 000,- €. V prípade žalobkyne 2/ považoval za primeranú náhradu 7 000,- € a v prípade žalobcu 3/ sumu 8 000,- €. Pri určovaní výšky týchto náhrad prihliadal aj na ustanovenia zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní obetí úmyselných trestných činov a na problematiku sa vzťahujúcu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Prešove (ďalej len aj „odvolací súd“) rozsudkom z 28. augusta 2018 sp. zn. 9 Co 6/2017 napadnutý rozsudok vo výrokoch, ktorými bolo žalobe vyhovené, potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“); vo zvyšnej časti (týkajúcej sa náhrady trov) napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Za neopodstatnenú považoval odvolaciu argumentáciu žalovanej o nesprávnom právnom posúdení, nedostatočnom zistení skutkového stavu veci a odôvodnení rozhodnutia bez vyrovnania sa s námietkou premlčania v zmysle ustanovenia § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Poukázal na to, že základ tvrdenia žalovanej o nesprávnom právnom posúdení bol v jej odvolaní konštruovaný na absencii právnej úpravy, z ktorej by mala vyplývať jej pasívna vecná legitimácia, resp. jej povinnosť nahradiť pozostalým po obeti z dopravnej nehody náhradu nemajetkovej ujmy. Uviedol, že v danom spore bolo potrebné vychádzať z eurokonformného výkladu pojmov v zmysle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasova, C-22/12 (ďalej len „Rozsudok“), v ktorej tento súd vyjadril záver, že povinnosť nahradiť škodu sa vzťahuje aj na ujmy vo forme psychickej traumy. Podľa presvedčenia odvolacieho súdu je namieste extenzívny výklad pojmu škoda a pod ujmu na zdraví treba rozumieť nielen ujmu materiálnu, ale aj nemateriálnu (psychickú). Za nesprávnu označil úvahu žalovanej o nedostatku jej pasívnej vecnej legitimácii a o tom, že žalobou je uplatnené premlčané právo. Pokiaľ žalovaná tvrdila, že súd prvej inštancie neskúmal intenzitu zásahu do práv žalobcov a peňažné zadost'učinenie nemôže nahrádzať príjem alebo zdroj obživy, odvolací súd uviedol, že ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka patria k normám s relatívne neurčitou hypotézou, ktoré prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy z vopred neobmedzeného okruhu okolností. V takom prípade je na súde, aby z okolností konkrétnej veci dospel k záveru, či určitá osoba má alebo nemá nárok na ochranu, a ak áno, v akom rozsahu. Odvolací súd vzhľadom na okolnosti, za ktorých došlo k usmrteniu manželky a matky žalobcov, ako aj dôsledkov jej usmrtenia na osobnostné práva žalobcov a preukázaný význam, ktorý zohrávala v ich živote, dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa rozhodujúcimi okolnosťami podrobne zaoberal, posúdil ich vo vzájomnej súvislosti a rozhodol vecne správne. Podľa odvolacieho súdu nemožno akceptovať názor žalovanej, že založenie vlastnej rodiny (žalobcami 2/ a 3/) predstavuje dôvod, ktorý by mal pozostalú plnoletú osobu vylúčiť z nároku na náhradu nemajetkovej ujmy; vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa plnoletosťou nepretrhávajú, prechádzajú vývojom a nadobúdajú nový, niekedy kvalitou ešte hlbší rozmer. Pokiaľ žalovaná namietala, že sumy náhrad nekorešponujú s rozhodovacou praxou súdu v obdobných prípadoch, odvolací súd zdôraznil, že posúdenie každého nároku je výsledkom zhodnotenia konkrétnych individuálnych zistení. Podľa názoru odvolacieho súdu je, naostatok, neopodstatnená tiež námietka, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (v jeho potvrdzujúcej časti) podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa jej názoru je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna čo do riešenia otázky pasívnej vecnej legitimácie poisťovne v obdobných sporoch, ako otázky, či pojem škoda podľa zákona č. 381/2001 Z.z. zahŕňa aj nemajetkovú ujmu pozostalých po obeti dopravnej nehody. Podľa názoru dovolateľky napadnutý rozsudok tieto otázky rieši nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP). Súdny vyvodili jej pasívnu vecnú legitimáciu z neprípustne rozširujúceho výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z., pre ktorý nedáva Rozsudok žiadne opodstatnenie; z hľadiska právneho posúdenia veci mala byť rozhodujúca vnútroštátna úprava zodpovednosti v zmysle uvedeného zákona, z ktorého vyplýva (iba) to, že poisťovňa je povinná nahradiť poškodenému škodu

(nie aj nemajetkovú ujmu). Odvolací súd interpretoval ustanovenia tohto zákona spôsobom, ktorý sa prieči právnym záverom vyjadreným už skôr Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 3 Cdo 176/2012, 3 Cdo 301/2012 a 8 Cdo 219/2016 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky). Podľa presvedčenia žalovanej nie je ani po vydaní Rozsudku dôvod na zmenu výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. Skutočnosť, že najvyšší súd v inom rozhodnutí (6 MCdo 1/2016) dospel k opačným právnym záverom, znamená, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu je rozdielna. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa presvedčenia žalovanej je jej dovolanie dôvodné preto, lebo rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právnych záveroch, a to nielen z hľadiska ustálenia pasívnej vecnej legitímácie, vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ale tiež z hľadiska záverov o príčinnej súvislosti medzi poistnou udalosťou a vznikom nemateriálnej ujmy žalobcov. Zastáva názor, že právne závery odvolacieho súdu, na ktorých spočíva jeho rozsudok, sa priečia záverom vyjadreným v judikátoch R 7/1979, R 61/2008, ako aj viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu, v zmysle ktorých príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia a protiprávnym konaním nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama osebe následkom protiprávneho konania (o taký prípad ide aj vtedy, keď poškodenie zdravia fyzickej osoby je výsledkom reakcie na smrteľný úraz jej blízkej osoby). Tento princíp je premietnutý priamo do § 5 ods. 1 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z., podľa ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Z týchto dôvodov žalovaná navrhla, aby najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že všetky rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorých žalovaná vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania, boli už v dôsledku postupného vývoja judikatúry najvyššieho súdu prekonané (8 Cdo 6/2018, 2 Cdo 33/2017, 6 Cdo 206/2017). Navrhli preto procesne neprípustné dovolanie odmietnuť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je prípustné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Žalovaná v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich rozdielnom rozhodovaní.

10. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie.

11. Vzhľadom na to, že právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku, treba jeho prípustnosť posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V danom prípade žalovaná v dovolaní zákonom zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku a/ či je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujme spôsobenej pozostalým

po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom, b/ či v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody).

12. Žalovaná podala dovolanie 28. októbra 2018.

13. Je pravdou, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Cdo 168/2009 dospel k záveru, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 301/2012 založil najvyšší súd (o.i.) na závere o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovne v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. Na totožných záveroch spočíva jeho rozhodnutie sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie upravené zákonom č. 381/2001 Z.z. nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Na druhej strane je tiež pravdou, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 MCdo 1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery. Niet pochýb, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu „bola“ v istom časovom rozmedzí rozdielna. Tento stav už ale nepretrvával v čase, v ktorom žalovaná podala dovolania.

14. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 9. októbra 2018 bolo prijaté uznesenie o uverejnení rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Toto rozhodnutie bolo neskôr publikované ako judikát R 61/2018, právna veta ktorého znie: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Týmto postupom najvyššieho súdu bolo dosiahnuté názorové zjednotenie dovolacích senátov v predmetnej problematike, čím zároveň došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

15. Možno preto uzavrieť, že o žalovanou nastolených dovolacích otázkach „bolo“ síce senátmi dovolacieho súdu pôvodne rozhodované rozdielne, v čase podania jej dovolania už neplatilo, že tieto otázky „sú“ riešené rozdielne. Prípustnosť jej dovolania preto z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nemožno vyvodiť.

16. Dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedeným poukazuje na to, že žalovaná už podala dovolania vo viacerých skutkovo a právne obdobných sporoch. Z obsahu skorších rozhodnutí najvyššieho súdu (2 Cdo 41/2018, 2 Cdo 52/2018, 2 Cdo 131/2018, 4 Cdo 91/2018, 6 Cdo 207/2017, 6 Cdo 226/2017) mala možnosť oboznámiť sa s tým, že dovolací súd právne otázky (týkajúce sa všetkých ňou uvedených okruhov), ktoré nastolila aj v tomto prípade, posudzuje už jednotne, v súlade s právnymi závermi, na ktorých spočíva judikát R 61/2018.

17. Žalovaná v dovolaní uviedla, že v danom prípade nebolo možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy tiež preto, lebo nebol daný vzťah príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmu) a právne relevantnou škodovou udalosťou. Treba preto uviesť, že záver súdu o (ne)existencii príčinnej súvislosti nie je však založený na aplikácii právnych noriem na zistený skutkový stav; spočíva na vyhodnotení skutkových podkladov, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Výsledkom tejto činnosti súdov nie sú závery právne, ale skutkové závery. Právnou otázkou tu je iba vymedzenie tých právnych skutočností, medzi ktorými treba zistiť vzťah príčinnej súvislosti.

18. Len pre prípad, že žalovaná svojou dovolacou argumentáciou, ktorá sa týka príčinnej súvislosti, mala na mysli odklon dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), od právnych záverov, na ktorých spočíva rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 6/2008, dovolací súd poukazuje na skutkovú a právnu odlišnosť prípadu, na ktorý sa vzťahoval tento judikát, a preskúmaného prípadu. Predmetný judikát, v zmysle ktorého príčinná

súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama následkom protiprávneho konania žalovaného, sa týkal prípadu, v ktorom žalobcovia odvodzovali svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli tým, že sa dozvedeli o smrteľnom úraze ich syna. V danom prípade ale žalobcovia uplatňujú nárok na odškodnenie z oveľa širších hľadísk - skutkový podklad žaloby nevzťahujú len na moment, v ktorom sa dozvedeli o smrti im blízkej osoby (manželky a matky); opodstatnenosť žaloby vyvodzujú zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobitne práva na súkromie, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňať vlastnú osobnosť. O žalovanou (prípadne) tvrdený odklon nejde aj preto lebo rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené v bodoch 14. a 16. tohto uznesenia dovolacieho súdu sa stali súčasťou „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), od ktorej sa odvolací súd neodklonil.

19. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

20. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.